

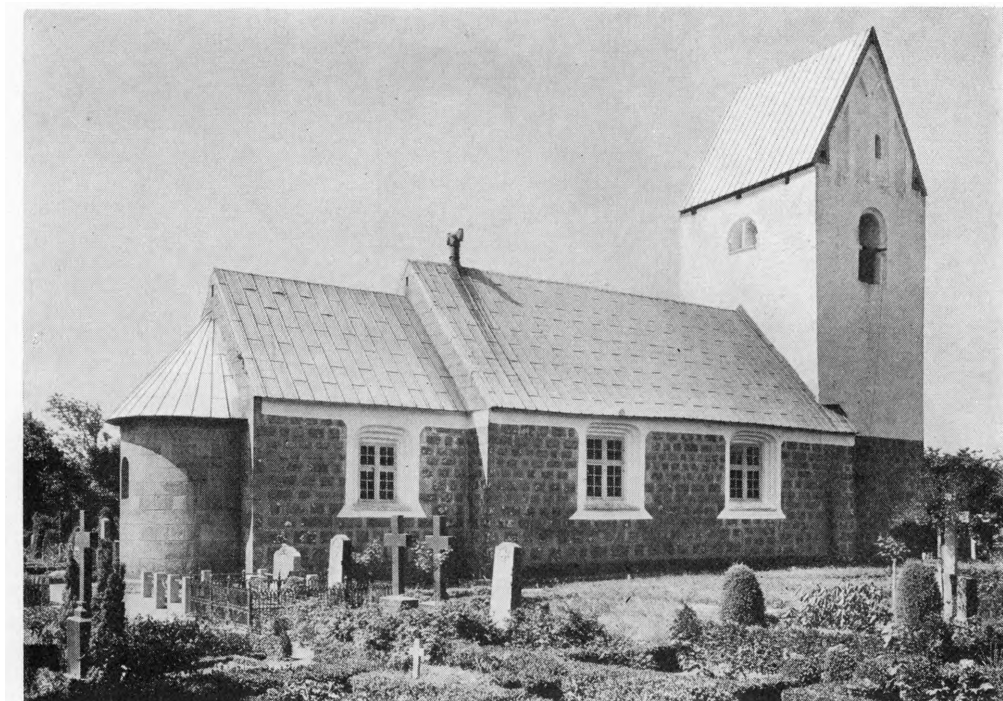

Fig. 1. Søndbjerg. Ydre, set fra Nordøst.

H. M. 1936

S Ø N D B J E R G K I R K E

REVS HERRED

I følge Traditionen skal Kirken have været indviet til *S. Maria* (sml. nedenfor). Den ejedes o. 1630 og 1666 af Kronen¹, men kom senere paa private Hænder; o. 1730 tilhørte den Peder Isager til Hindsels² (sml. ogsaa Klokke). Den overgik til Selveje 1. Januar 1913. — 1745 skal et stærkt Jordskælv have bragt Muren over Koret til at revne³.

1769 hed to Gaarde i Sognet Nørre- og Sønder Kapel, en tredje Korsgaard⁴. *Sagn* fortæller om et Kapel fra Interdiktets Tid ved Kappelstederne og om et Kors paa en Stendynge ved Søndbjerg Skole⁵. Foruden et Find-Sagn⁶ og de sædvanlige Fortællinger om stenkastende Kæmper⁷ kan nævnes, at en tylandsk Variant af Visen om Liden Engel lader Handlingen foregaa i Søndbjerg Sogn, hvor Ingvor paa Helleris indebrændes i Marie Kirke⁸.

Kirken, paa Tyholms sydligste Del, ligger nær Sognets Sydgrænse, men i Byens nordre Udkant, paa jævnt, mod Syd skraanende Terræn. I Kirkegaardens Kampestensdiger er der Laage og Port mod Syd, Laager mod Øst og Nord, alle med anselige Piller fra o. 1800, murede af store, røde Mursten, med Profilled under aftrappede Pyramidetoppe. Heller ikke i ældre Tid synes Kirken at have haft nogen særlig Kirkelade; 1687 nævner Regnskabet en Reparation af en Kornvinde, som bruges paa Kirkehimlen (-loftet).

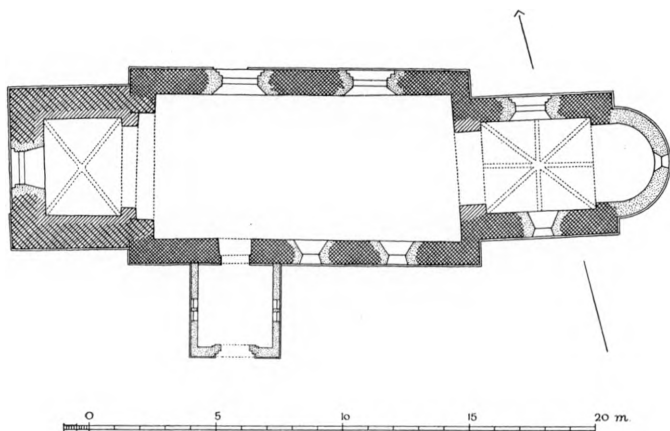

Fig. 2. Sønabjerg. Plan. 1:300. Maalt af C.G. Schultz 1938.

Bygningen bestaar af (genopført) Apsis, Kor og Skib fra romansk Tid, senromansk Taarn, som er ombygget i gotisk Tid, samt Vaabenhus fra 1898. Orienteringen har stærk sydlig Afvigelse.

Den romanske *Granitkvaderkirke*, Apsis, Kor og Skib, er ret skævt udstukket. Under alle Murene er der en kraftigt fremtrædende, men ret flad Skraakantsokkel. Den vistnok kort før 1806 nedbrudte Apsis (sml. Vaabenhus) genrejstes 1909, delvis af gamle Kvadre, som var brugt ved Tilmuringen af Apsisbuen, hvis Maal kunde bestemmes, og i Vaabenhuset. Baade Østvinduet og Gesimsskiftet er helt nye. Hverken i Kor eller Skib er der bevaret oprindelige Vinduer, og ogsaa Norddøren er forsvundet; dens Plads markeres af et o. 121 cm bredt Brud i Sokkelen, og derover af et Par Lodfuger, 131 cm fra hinanden og noget forskudt mod Øst. 1769 laa der udenfor Kirkedøren »en stor Graasten, udhugget i Form af en Bue til at sætte over en Dør«⁹, maaske Norddørens Tympanon. Den endnu aabne, 113 cm brede Syddør, der ligeledes bryder Sokkelen, overdækkes af en Kvader med Tympanon (Fig. 3), i hvis Felt et Planrelief er indrammet af en svag Rundstav: et græsk Kors med svagt trapezformede Arme, i hvis øvre Vinkler der svæver to indad mod Midtstaven vendte Fugle, medens der under Tværarmene er to fra Korset vendte Løver, som bider sig selv i Halen. — Begge Skibets Vesthjørner er bevaret.

I det *Indre* er Væggene for en Del kvaderklædte. Apsisbuen er genopført i de oprindelige Dimensioner, men de gamle, skraakantede Kragbaand var forhuggede og maatte fornyes. Den romanske Korbue er ikke bevaret, Triumfgavlen staar derimod endnu; den er af raa Kamp og brydes af en nyere, kvadersat Loftsdør og af to firkantede Bomhuller.

Tilføjelser og Ændringer. Ejendommelige er Forholdene i Skibets Vestgavl, der gennembrydes af en Arkade med Kvaderstensvanger, hvis Kragstens-Profilen (S. 607, Fig. 34) paa den søndre løber om Østhjørnet, medens den

Fig. 3. Søndbjerg. Syddørens Tympanon (S. 756).

E. M. 1939

nordre har glat Østende; Vestenderne skjules af Taarnhvælvets Piller. Vangerne bærer en anselig Rundbue af kileformede Kvadre, hvis Runding passer til Buens Spændvidde (o. 4,10 m); de kan saaledes ikke have siddet i den oprindelige, sikkert betydelig snævrere Korbue. Over Bueslaget er Skibets Gavlv indvendig sat af Kampesten, mod Vest kvaderklædt. Arkaden maa antages at have været Taarnbue til en anselig, *romansk Taarnbygning*, som er tilbygget kort efter Skibets Fuldførelse, og hvis Kvadre for en stor Del er benyttet ved den sentmiddelalderlige Ombygning af Taarnet. Dettets Sokkelskifte, der sidder lidt højere end Skibets, har stærkt udladende Hulkant, ledsaget af en Bille under Forkanten. Paa en enkelt Kvader afbrydes Rillen af et lille, firkantet Stenhuggerfelt. Sten med denne Profilering, i en samlet Længde af o. 10 m, findes især under Taarnets søndre og vestre Side; den eneste bevarede Hjørnekvader, under Sydvesthjørnet, fandtes 1909 indstukket i Muren et Par Alen over Jorden med den korte Side udad og blev først derefter anbragt paa sin nuværende Plads. Hjørnekvaderens Profil har en lille Afvigelse, idet Hulstavens Forkant er svagt afrundet (S. 608, Fig. 39), en Variation, som kun genfindes paa den tilstødende Nabokvader i Øst. Hele Hulstavens Flade udfyldes af en Runeindskrift, der nævner baade Bygherre og Bygmester¹⁰ (Fig. 4),

mod Syd: 1471B : 0071 : 4711Y : 70R11 : 0B111 mod Vest: 1B1100011
 : iakop : uulæ : skialm : gurbæ : ubiāra ibiokulus
 o: Jakob voldte, Skjalm gjorde. — Hvor Alteret er, der er Øjet.

Paa et Par andre Kvadre er Overgangen mellem den rundede Forkant og Hulstaven markeret med en svag Platte (S. 608, Fig. 40), og paa Nordsiden og i Taarnets Indre, under Vestvæggen, sidder der ialt o. 7 løbende Meter Sokkel-

kvadre med attisk Profil (S. 608, Fig. 41). Rimeligvis har Taarnet haft Dobbeltsokkel.

Endvidere er der i de øvre Mure og Vægge spredt Kvadre til en Rundbuefrise. De enkelte, o. 55 cm brede Buefag, der har et Fremspring paa o. 3 cm foran Bundfladen, er ikke hugget i een Sten, men er samlet af to Kvadre af forskellig Størrelse, saaledes at Øgningslinien ikke falder midt i Buen. Ialt findes der tre hele Buefelter, fem trekvarte og tre halve. Af de tilhørende Konsolsten er tre bevaret (Fig. 8); de svarer nøje til sekundært anvendte Apsis-Konsolsten i Vestervig Klosterkirke (sml. S. 614) og blev 1909 sammen med et enkelt Buefag indsat i Taarnets Sydmur. Da Buekvadrene paa Overkanten har en svag Skraakant, maa Frisen antages at have siddet som Bæltesims.

I Loftsdøren mellem Skib og Taarn er brugt en lille Vinduesmonolit, hvis Buevidde kun er 42,5 cm, med meget svagt skraanende Smige. Den maa have siddet over en Glug enten i Skibets Vestgavl eller i Taarnet.

Det nuværende, slanke, *sengotiske Taarn* er over de romanske Kvadre af gule Munkesten i Munkeskifte. Taarnrummet overdækkes af et samtidigt Krydshvælv med Retkantribber og Helstens Overribber. Mod Skibet bæres Hvælvet af en rundbuet Skjoldbue, hvilende paa Piller med skraakantede Kragbaand, der griber ind over og fuldstændig dækker Vestkanterne af de romanske Taarnbuevanger; til de øvrige Sider er Hvælvingskapperne indbygget i Væggene, som formentlig er skalmuret ved samme Lejlighed. Mellemstokværket, der er tilgængeligt ad en fladbuet Loftsdør i Skibets Vestgavl, har en firkantet Sydglug med kvaderhugget Overligger og en rundbuet Vestglug i fladbuet Inderniche (begge tilmurede); Klokkestokværket har paa hver Side et anseligt, rundbuet, falset Glamhul, nu delvis lukket med nyere Mure og Midtstave, undtagen mod Nord. Gavlene vender mod Nord og Syd, den nordre har fire Højblændinger ganske svarende til Hvidbjerg (S. 731); de øvre Afslutninger er forstyrret af det nyere Tag. Det Fyrretræs Tagværk er opsat 1884 (Aarstal i Bjælke). Især Taarnets Sydside er moderne skalmuret.

Samtidig med Taarnet indbyggedes det ottedelte *Korhvælv* (ingen Overribber) og den runde *Korbue*, begge af Munkesten.

Vaabenhuset, af smaa, røde Sten, er sidst ombygget 1898 (Arkitekt Cl. Wiinholt)¹¹; dets Forgænger, i hvilken der sad Apsiskvadre, var fra 1806 (Muranker-Aarstal).

1697 var Taarnet brøstfældigt, men Skaden kunde ikke repareres »formedelst den lange Vinter og besværlige Vaar, som foraarsagede Fodertrang og Skade paa Kreaturerne, at man ej kunde faa Vogne at leje at hente Materialer paa«. Først 1702 opmurede Godske Murmester Sydsiden fra nederst og ganske op til med ny Mur, indsatte de hugne Sten paa Vestsiden, saa vidt de rakte, og flikmurede Resten samt indsatte ny Mur paa Østsiden. 1706 fik

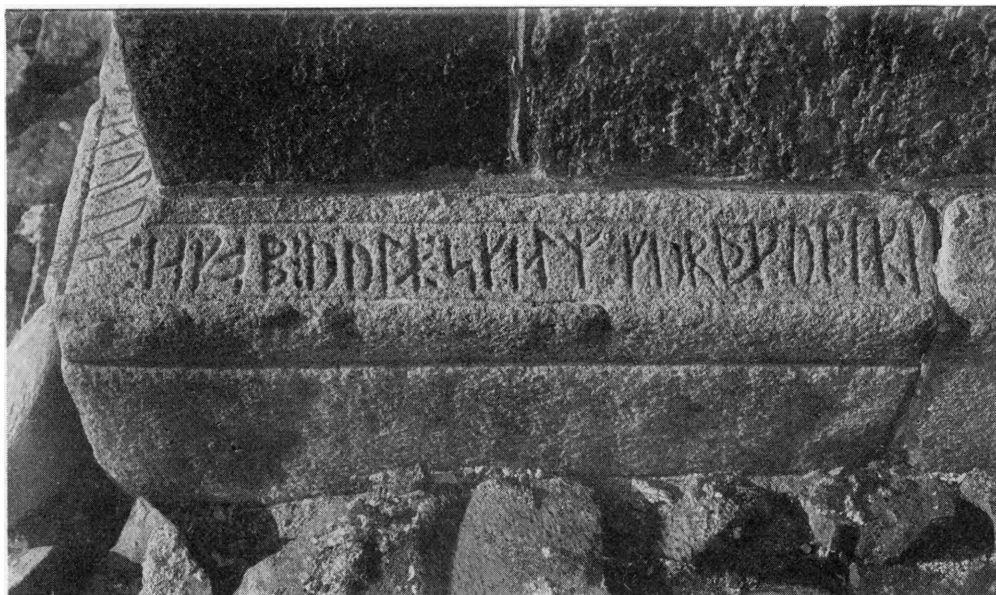

Fig. 4. Søndbjerg. Runeindskrift med Bygherrens og Bygmesterens Navne (S. 757).

E. M. 1931

Christen Godskesen og Jens Godskesen, Murmestre af Nors, 24 Daler for at opsætte et 3 Favne langt og 12 Skifter højt Stykke Huggenstensmur paa Sydsiden af Lillekirken. 1712 blændede Jens Murmester af Salling Norddøren og indrettede et Benhus deri (Rgsk.).

Mod Nord og Vest har Kirken o. 1800 faaet brede, fladbuede Vinduer af smaa Sten, falsede udvendig, smigede indvendig, hvori der sidder samtidige Træ-Karme. 1909, da Apsiden genopførtes (Arkitekt Hother Paludan), blev hele Sydsiden omsat og fik ny-romanske Kvadervinduer med Monolit-Overliggere. Kirken staar med blanke Mure, dog er Taarnets Murstenspartier hvidkalkede, og paa Nordsiden er der desuden kalket under Tagskægget og om Vinduerne. Skibet har Bjælkeloft. Dets Tagværk er af spinkel Eg med tappede Forbindelser (mod Syd Stregnumre, mod Nord Firkantnumre); Korets Tagværk er nyt. Med Undtagelse af Vaabehuset, der har Skifertag, er hele Kirken tækket med Bly.

KALKMALERIER

Ved Istandsættelsen 1909 fandtes i Koret Kalkmalerier fra to Perioder. Til et indre Lag, der sikkert er malet samtidig med Hvælvets Opførelse, hører sengotiske Bladranker, gule og røde, dels i den nedre Del af de to østre Halvkapper, dels forneden i Korbuen, samt tre fragmentariske Helgenindefigurer, de to Øst, den tredje Vest for Nordvinduet. De er groft tegnede, Konturerne

Fig. 5. Søndbjerg. Indre, set mod Øst.

V. H. 1936

tykke og sorte, de runde Hoveder hvide, med smaa Ansigter og uden kendeligt Haar; foran den vestlige synes der at have været en knælende Figur, hvoraf der kun er levnet en oprakt Arm. O. 1570 er disse senkatolske Malerier blevet dækket af protestantiske, i Ung-Renaissance. Hvælvingstoppen omkredsnes af en stor Roset med liljeagtige, gotiske Blomster mellem koncentriske, brede Striber, hvorunder seks musicerende Engle, hver i sin Halvkappe. Mod Syd to blæsende paa fantastiske Basuner (Fig. 6), mod Vest i søndre Halvkappe en siddende Engel, der trakterer et Strygeinstrument, holdt som Violoncel, i nordre Halvkappe en staaende, som blæser paa Krumhorn, mod Nord en Tromme-slaaende og en Lut-spillende Engel (Fig. 7). Instrumenterne er enten fejlfulde Gengivelser af de for Tidsalderen typiske eller fri Fantasi (Basunerne)^{lla}. Figurerne omgives af Rankeslyng og begrænses forneden af en Bølgerankebort, hvorunder der, i Højde med de gotiske Helgeninder, har været bibelske Scener; heraf er Rester bevaret paa Sydvæggen: Jonas i Havedyrets Gab, Kristus ledsaget af to Mænd i tidstypiske Dragter (lille Pibekrave, flade Baretter) udenfor en Stad (Vandringen til Emaus?). Paa Ribberne beskedne, i Korbuen rige Akantusmontanter. Farverne er overvejende gult, rødt og graat med sort Konturering.

N. Termansen 1911

N. Termansen 1911

Fig. 6—7. Søndbjerg. Kalkmalerier i Korhvælvingen. 6. Østre Halvkappe mod Syd. 7. Østre Halvkappe mod Nord (S. 760).

Af en nu overkalket Indskrift paa Korbuens søndre Vange var ved Afdækningen bevaret:

...S ♦ LVD... ...PASTOR ♦ ECC...
...N... 15... ...P...S...

Sognepræst 1559—71 var Hans Lydersen.

I 1700'erne har der omkring Alteret været malet en †Tæppebaldakin.

I Skibet iagttoges svage Rester af de samme to Lag, tydeligst var en grov gotisk Indramning om Korbuen. I Taarnhvælv sporede paa Ribberne et Sparre-Mønster.

INVENTAR

Alterbordet er nyt, af Brædder. Fra det romanske †Alterbord stammer muligvis, efter Runeindskriften (S. 757) at dømme, de to Sokkelsten, der nu er anbragt ved Taarnets sydvestlige Hjørne.

†*Alterklæde*, »nyt, atlaskvævet rød- og hvidstribet Calemanches (halvulent Stof)«, 10 Alen langt, anskaffet 1703 (Rgsk.).

Altartavle (sml. Fig. 5) af Næssundtype fra o. 1600, i Opbygning svarende til Altartavlen i Gettrup (S. 721). Storstykkets Søjler har flade Akantus-Pryd-

bælter, der afviger fra Typens sædvanlige Form, og smaa, lave Bladkapitæler; dets tre Felter indrammes af karnisprofilerede Lister og Perlestav. Under Felterne løber en Frise bestaaende af rudeformede Felter over en Tungeliste; alle Ruder og Tunger har indstemplede Stregcirkler. De smalle Storvinger er groft udtungede, og foroven paa hver Vinge er paasømmet et Englehoved. Topstykkets to Felter flankeres af toskanske Søjler og har udtungede Vinger med nyere Spir. 1708 leverede Snedkeren Peder Pedersen Mørch 38 »Knapper« til Altertavlen samt udførte forskellige mindre Reparationer.

Af Tavlens Renaissancefarver er intet bevaret, men o. 1909 blev en tarvelig Farvegivning, hvori sortbrunt og hvidt dominerede, fjernet, og en Staffering fra 1709 af Jens Jensen Thrane¹² genopmalet (Rgsk.). Felternes Malerier, der var stærkt mørkede, stod fremme, i Midtfeltet: den Korsfæstede, i Sidefelterne: Gethsemane og Fremstillingen for Folket, i Topfelterne: Gravlæggelsen og Krigerne ved Graven, i Gavltrekanten: den opstandne Frelser. Ved Restaureringen 1909 erstattedes imidlertid Midtfeltet af et Maleri paa Lærred: Korsfæstelsen, signeret A. Dorph 1909, og Bagklædningen med Thranes Maleri vendtes, saaledes at Maleriet er synligt paa Tavlens Bagside. Sidefelternes Billeder og de versificerede Indskrifter (med gul Kursiv) i Postamentfelterne overmaledes og erstattedes af moderne Fraktur. Thranes Indskrifter lød:

»O store Gud af Himmelen
Hvi lader du dig trøste
Af Creaturet Engelen,
Der du dit Folk forløste.

Det volte Kaarsens haarde Nød,
som du i Haven smagte,
Den Skale brast ved Kaarsens Død,
Mens Kiernen du os bragte.

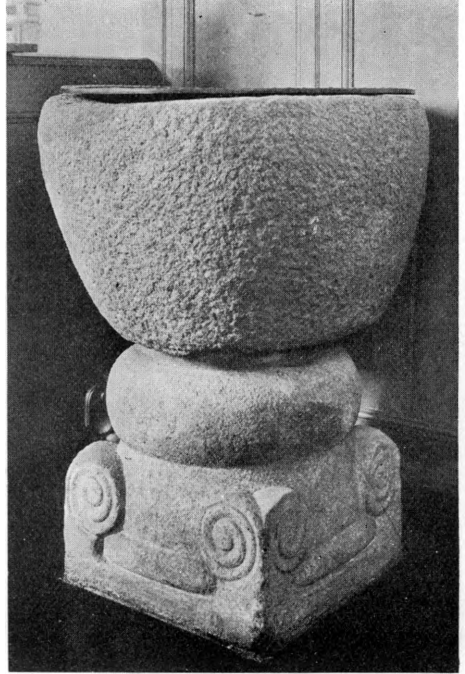
De Stridsmænd dreve deres Spot
Med Rør og Knæ at bøje,
Mens Jesus holte det for godt
Og loed sig dermed nøye.«

Altersølv. Kalk (Fig. 10) fra o. 1550—75, nu 19 cm høj, temmelig nøje sva-
rende til Gøttrup (S. 134). Foden, der er formet som en sekssidet Pyramide,
har seks runde Tunger med rude- og stregprydet Standkant. Paa Oversiden
er langs Banden en graveret Linje, der ved Tungernes Sammenstød løber ud
i Liljebloster; mellem Linjen og Kanten en Bække Stregpunkter. Skaftet
er sekssidet, glat; paa Knoppens rundede, opdrevne Flige er ciseret Akantus-
bladværk og paa de seks Budebosses Renaissanceversaler: »IHESVS«. Nyere
Bæger. Utydeligt Mestermærke paa Fodpladen. Samtidig *Disk* med graveret

H. M. 1936

Fig. 8. Søndbjerg. Buekvadre i Taarn (S. 758).

V. H. 1936

Fig. 9. Søndbjerg. Font (S. 763).

Cirkelkors, hvis Arme ender i retfligede Blade, og i en Cirkel minuskelagtig Fraktur: »ihs«. Ny *Alterkande* af kbh. Prøvesølv, stemplet: A. Dragsted, Kjøbenhavn.

Alterstager (Fig. 11), o. 1575—1600, 38,5 cm høje med lav, bred Fod, slankt balusterprofileret Skaft med skarpe Skafringe og lav Lyseskaal.

Fire *Begravelsesstager* af sortmalet Træ, fra 1800'erne, henligger paa Loftet.

†*Messehagel* af rødt Fløjl med Kors af Sølvkniplinger, nævnt 1719 (Rgsk.).

Font (Fig. 9), romansk, af Granit. Den ornamentløse, bægerformede Kumme, som er uden Afløb, Tvm. o. 74 cm, er utvivlsomt en senere Fornyelse; dens røde Sten er ujævnt behandlet og plumpt formet, medens den graa Fodsten er omhyggeligt afglattet ligesom i Odby (S. 772), med kraftig Skaftvulst, Hjørnevolutter og mellem dem en Rundstav¹³.

Nyt *Fad* og *Kande* af Kobber. Et gammelt, lappet, glat *Fad* opbevares nu i Alterbordet.

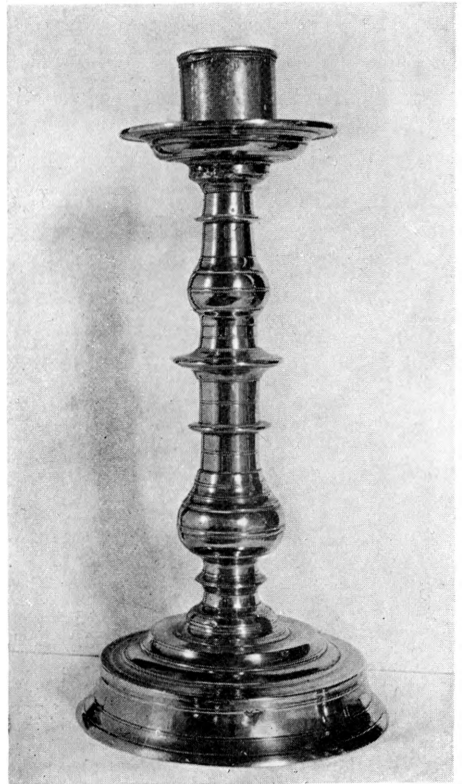
†*Korgitter*. 1714 sluttede Sognepræsten Kontrakt med Snedker Christen Diderichsen Schytt om »Koret at indelukke med udsvejfet Døre«, og Engelbret Pedersøn Smed leverede samme Aar to Par Hængsler til Kordørene.

Korbuekrucifiks (Fig. 12), fra o. 1350—1400, nær beslægtet med Krucifikserne i Sjørrind og Vang (S. 388 og 424). Det stærkt hældende Hoved har

E. M. 1939

Fig. 10. Søndbjerg. Alterkalk (S. 762).

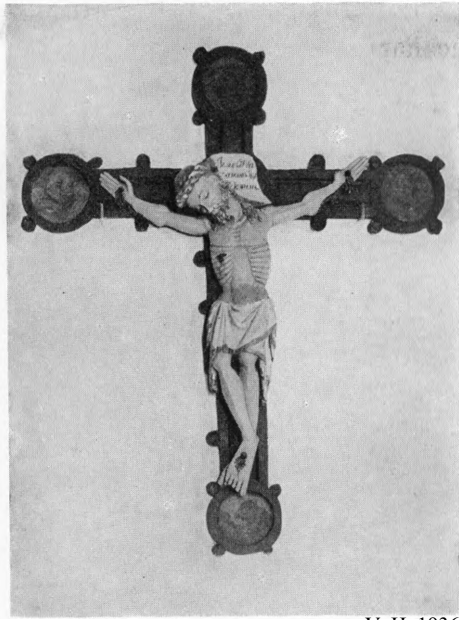
E. M. 1939

Fig. 11. Søndbjerg. Alterstage (S. 763).

tovflettet Tornekrone, hvori talrige Huller til Torne; Haar og Skæg er lokket og bølget, Øjnene lukkede. Armene buer opad; Hænderne har lange og strakte Fingre. Den slapt hængende Krop er afmagret med stærkt fremtrædende Ribben, Lændeklædet dækker Laarene og har længere Sideflige, Skinnebenene er skarpe, de flade og kantede Fødder overlagte. Ved Naglegabene er der store, skaarne Blodklaser, ved Spydsaaret kun en malet. Korstræet svarer til Vang. Figuren har nu bleg Kødfarve, forgyldt Krone, Haar og Skæg hvidt, guldbræmmet Lændeklæde og røde Blodklaser. Korstræet er sort. Paa Korsets Glorieskive er fastgjort et Skriftblad, hvidmalet, med sort Kursiv: Jesus fra Nazareth, Jødernes Konge, paa Latin, sikkert samtidig med Cirkelfelternes malede Evangelisttegn fra 1709 og med en Indskrift paa den forsvundne *Korbuebjælkes* *Bræddebeklædning:

»Aff Christi Kaars et Lignelse os settis her for Øye
Tack søede Jesu Frelseren som bar vor Synd og Møye
Hvad ziirligt her er gjort, Hr Christen Hee har drevet
Mens dend som Konstner var, Jens Thrane staar her skrevet

1709«.

V. H. 1936

Fig. 12. Søndbjerg. Korbuekrucifiks (S. 763).

Fig. 13. Søndbjerg. *Stolestadegavl (S. 766).

De to Fyrrebrædder, 16 cm brede, med profilerede Kanter, fjernedes o. 1900 fra Kirken og blev 1920 fundet i en Husgavl, hvorfra de overførtes til Nationalmuseet. Endnu 1873 hang Krucifikset i Korbuen (Uldall).

Prædikestol (sml. Fig. 5) i Renaissance fra o. 1600, af Næssundtype, nøje svarende til Odby (S. 773). De fire Storfelter har Bueslag med Perlestav, hvilende paa riflede Pilastre med Listekapitæler; i Buevinklerne Treblade. Paa Hjørnerne staar joniserende Søjler med Bladskede forneden. I Postamenter og Frisefremspring er rektangulære, forsænkede Felter. Hængestykkerne har naivt skaarne Englehoveder, og under Postamentfremspringene er der drejede, aftrappede Skiver, parvis sammenstillet; et Par af disse erstattes dog af Volutter. Underbaldakinen ender i et stort Hoved med Bladkrans over en kroneagtig Hovedklædning. Ny Opgang. Himmelen, der savner Frise, svarer i Form til Stolen. I Loftet er en Dobbeltroset med indstemplede Cirkler og Stregcirkler; til Hjørnerne udgaar profilerede Lister. Hængeornamenterne er tynde og udsavede. Himmelen krones af Trekantgavl med Fodspir. Stafferingen fra 1709 af J. J. Thrane (sml. Altertavle S. 762) er delvis bevaret og genopmalet: I Storfelterne Evangelisterne med deres Tegn, i Frisefelterne to fligede Barokblade i brunliggraat og hvidt, symmetrisk anbragt om en Muslingeskal. Paa Underbaldakinen lignende Blade. Stol og Himmel er iøvrigt stafferet med meget Guld samt graat og rødt.

Moderne *Stolestader* med varierende Rosetter i de rundbuede Gavlfelter. De

gamle, lukkede †Stolestader, af Fyr, havde dobbelte Spidsgavle af Renais-sancetype; efter Profildetaillerne at dømme har de dog næppe været ældre end o. 1700 ligesom de tilsvarende Ryg- og Vægpaneler med Tandsnitgesims. 1709 indkøbtes 20 Tylder Deller til Stolene, og 1713 afsluttedes der Kontrakt med Snedker Christen Diderichsen Schytt om »19 Stole at gøre af ny til Karlene« (Rgsk.). Prøver henligger paa Kirkeloftet og et Sæt *Gavle med Dør (Fig. 13) samt et Stykke Rygpanel findes i Nationalmuseet.

†*Skriftestol* og †*Degnestol* anskaffedes 1713 (Rgsk.). 1690 omtales Degnestolen som »ganske brøstfældig og Communicantes til stor Forhindring, naar de skulde sætte sig paa Knæ; sligt at forekomme og magelig for Præsten i samme Stol nu at sidde og skrifte er Bekostning gjort derpaa«.

Pulpitur, nu anbragt paa Væggen over Orgelpulpituret, med Malerier af J. J. Thrane fra 1709: de tolv Apostle.

Pengeblok fra 1700'erne. Firsidet Stamme med tre Tværbaand, Jernlaag og Bøjle over Pengeslidsen. To nyere Hængelaase.

Ligbaare, enkel, af Fyr, med afsavede Bærestænger. Paa Loftet.

Klokke, 1788, Tvm. 77 cm. Foroven en Akantusbladrække, hvori er indsat en lille Klokke samt Buster af de oldenborgske Konger til og med Chr. 7. Paa Klokkelegemet Versaler: »Anno 1788 er denne Klokke omstøbt paa Sønberg Kierke Eyere Her Lauritz Breinholt til Hindsels hans Bekostning«, et Vers samt: »Støbt af Reimer i Randers N. 35«.

GRAVMINDER

Kirkegaardsmonument (Fig. 14) 1808, over Niels Bierregaard Wilse, Sognepræst for Sønberg og Odbye Menigheder, død 1807, og Hustru, Sara Wilse, født Billeschou, »Elskede Forældres Minde, hædret af en erkiendtlig Søn, Jørgen Billeschou Wilse«. Paa en af Siderne: 1808. Obelisk af norsk Marmor, 137 cm høj, i nyklassisk Stil. Kursivindskriften er fordelt i Ovalmedailloner, ophængt i Baand og Guirlander.

†*Gravskrift* over Christen Thomsen Hee, Sognepræst til Søndbjerg og Odby, Provst over Refs Herred, død 1729.

»Kiære laan lidt hid dit Øye,
Mens du her gaar forbie,
At du dig kand og fornøye
Med dit eget Skilderie.
Havde Byrd, Dyd, Lærdom, Ære,
From Oprigtighed mod hver
Til Beskytning kunded være,
Laa Hr. Christen Hee ey her.

Provste Værdighed ham klædte
Blandt Befs Herreds Cleresie,
Søndberg, Odbye Folck han glædte
Ved Guds Ord paa Livsens Stie.
Gud en udvaldt ægte Mage
Havde bragt udi hans Favn,
Karen Schytte, som behage
kunde ham til Trøst og Gavn.

H. M. 1936

Fig. 14. Sønderbjerg. Kirkegaardsmonument 1808 over Niels Bierregaard Wilse (S. 766).

Otte Børn ham Faders Ære
gav, i dem hans Navn er good,
Som hand alle lod oplære,
I hvis hver af dem anstod.
Gud sin Tienere nu kaldte,
Som sin Aand til Gud opgav,

Legemet til Støv henfaldte,
Dette er den Guds Mands Grav.
Gack nu Læser! Tack, du vilde
See dit [!] sidste Støves Stads,
Gack! Bered dig ei forsilde
Til din egen Hvile Plads«¹⁴.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1687—1719, div. Aar (LA. Viborg). — Museumsindberetninger af C. A. Jensen 1909, Eigil Rothe 1910 (Kalkmalerier), C. A. Jensen og E. Moltke 1938.

S. C. Sortfeldt: En Kæmpevis, i AarbThisted 1930. S. 3—9. Chr. Heilskov: Personalhistoriske Indskrifter i Refs Herred, i AarbThisted. 1931. S. 162.

Thura: Aalborg Stift. S. 541—42. F. Uldall: Optegnelser om de danske Landsbykirker II. 1873. S. 29 (NM). Cl. Wiinholt: Opmaalinger af Kirken før 1898 (NM).

¹ Fortegnelser over Danmarks Kirker o. 1630 og 1666 (RA). ² Danske Atlas V, 482. ³ Smst. V, 516, SamlJyHT. 1. R. III, 315. ⁴ Danske Atlas V, 472. ⁵ Danske Sagn III, 722. ⁶ Inger M. Boberg: Folkesagn fra Thy og Mors, i AarbThisted. 1935. S. 60—61. ⁷ Danske Sagn III, 194. ⁸ Thura. S. 541—42, Danske Atlas V, 472, 515—16, Sortfeldt S. 3—9. ⁹ Danske Atlas V, 472. ¹⁰ Aarb. f. nord. Oldkynd. 1913. S. 145—49. Jacobsen-Moltke: Danmarks Runeindskrifter Nr. 148. ¹¹ Trap V, 433. ^{11a} Musikhistoriske Oplysninger af Direktøren for Musikhistorisk Museum, Godtfred Skjerne.

